

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
ВЕЙ Бім

«Вдосконалення функціональних можливостей футболістів вікової
категорії U19» на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

У відповідності до пп. 25–26 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (із змінами), на спільному розширеному засіданні кафедри футболу і кафедри водних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України 21 жовтня 2025 року ВЕЙ Біном було проведено публічну презентацію наукових результатів дисертації на тему: «Вдосконалення функціональних можливостей футболістів вікової категорії U19» та її обговорення (науковий керівник – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Андрій ДЯЧЕНКО).

За результатами проведення публічної презентації та обговорення дисертації на спільному засіданні кафедри футболу і кафедри водних видів спорту було прийнято рішення надати здобувачу ВЕЙ Біну позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Сучасний розвиток футболу, його популяризація та глобалізація, розвиток нових видів престижних змагань вимагає від науковців шукати шляхи удосконалення управління тренувальними і змагальними навантаженнями вже на ранніх етапах спортивного вдосконалення. Одним із актуальних напрямів удосконалення тренувального процесу є формування функціональних резервів, які сприяють ефективному вдосконаленню техніко-тактичної підготовленості футболістів.

Цільові настанови етапу підготовки до вищих досягнень футболістів U19 орієнтовані на розвиток потужності і ємності енергозабезпечення, модифікації проявів реакції в структури функціонального забезпечення спеціальної працездатності. Урахування всього комплексу вимог до функціональної підготовленості футболістів U19 вимагає комплексного підходу, де значущими виступають фізична, технічна і тактична підготовки, закономірності формування адаптаційних тренувальних ефектів.

Фахівці зазначають, що побудова підготовки та програмування в спорті обумовлена низкою чинників, серед яких можна виокремити зміст

тренувального процесу, специфіку виду спорту, завдання та значущість видів підготовки, планування навантажень та вибір засобів у відповідності до етапу підготовки тощо. У роботах науковців зазначається, що підґрунтям побудови тренувального процесу є стратегії підготовки спортсменів, вибір раціонального підходу до побудови підготовки і низки рішень, що приймаються тренером.

Питанням побудови тренувального процесу футболістів U19 присвячено цілу низку робіт вітчизняних та зарубіжних фахівців. Можна відзначити, що на етапі сучасного розвитку футболу в наявності система знань щодо структури підготовки на етапі підготовки до вищих досягнень, проте вона постійно доповнюється та розширюється.

Проблематика досліджень полягає у відсутності програм цільового призначення до розвитку функціональних можливостей футболістів з урахуванням настанов етапу підготовки до вищих досягнень. Це створює необхідність розробки адаптованих програм тренувань, які ґрунтуються на закономірностях розвитку спеціальних функціональних можливостей і техніко-тактичної підготовленості футболістів U19.

Представлена до розгляду дисертаційна робота ВЕЙ Біна спрямована на теоретичне та практичне вирішення викладених вище проблем.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. 2.7 «Побудова раціональної системи підготовки у футболі» (№ державної реєстрації 0121U108335) і теми 2.4 «Сучасні технології управління тренувальними та змагальними навантаженнями у підготовці кваліфікованих спортсменів у водних видах спорту» (№ державної реєстрації 0121U108251). Внесок здобувача, як співвиконавця теми, полягав у розробці програми функціональної підготовки футболістів U19.

Наукова новизна одержаних наукових результатів полягає в тому, що:

- уперше вирішено проблему формування спеціалізованої спрямованості спеціальної фізичної підготовки з урахуванням структурних компонентів функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів категорії U19;

- уперше обґрунтовано і впроваджено системний підхід до орієнтації спеціальної фізичної підготовки футболістів категорії U19. В основі теоретичного обґрунтування лежить методологія побудови етапів багаторічної підготовки з урахуванням вікової періодизації багаторічної функціональної підготовки. Процес практичної реалізації системного підходу ґрунтується на даних педагогічного тестування і фізіологічного моніторингу функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів;

- уперше розроблено систему контролю та оцінки функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів категорії U19. Інтерпретацію показників контролю проведено на основі диференційованої та комплексної оцінки структури спеціального функціонального потенціалу футболістів;

- уперше розроблено і впроваджено в структури спеціальної підготовки футболістів в підготовчому періоді Програму функціональної підготовки, спрямовану на вдосконалення функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів U19;

- уперше визначено шляхи інтеграції засобів і методів функціональної підготовки до системи спеціальної фізичної підготовки футболістів U19;

- підтверджено наукові і науково-методичні принципи організації тренувального процесу на етапі підготовки до вищих досягнень, які сприяють формуванню умов спеціальної інтенсифікації тренувального процесу професійних футболістів, зокрема преадаптації наявного функціонального потенціалу спортсменів категорії до 19 років (U19);

- підтверджено, що етап безпосередньої підготовки до вищих досягнень, і відповідний йому етап багаторічної підготовки є інструментом конверсії наявного функціонального потенціалу, що визначає ефективність переходу від юнацького футболу до тривалої професійної кар'єри;

- набули подальшого розвитку відомості про значущість спортивної орієнтації для оптимізації структури і змісту спеціальної фізичної підготовки на основі урахування функціонального забезпечення спеціальної працездатності спортсменів на етапі підготовки до вищих досягнень. У дисертаційному дослідженні показано, що формування нормативних параметрів навантажень в процесі спеціальної фізичної підготовки ґрунтується на результатах контролю, оцінки і інтерпретації його показників відповідно до реакції кардіореспіраторної системи і енергозабезпечення;

- набули подальшого розвитку можливості управління тренувальними і змагальними навантаженнями на основі застосування узагальнених принципів побудови тренувального процесу з урахуванням закономірностей багаторічної функціональної підготовки футболістів категорії U19.

Практичне значення роботи. Отримані результати розкривають нові можливості вдосконалення тренувального процесу у футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень. Обґрунтовано науково-методичний підхід до формування спортивної орієнтації в якості системного компонента управління тренувальними та змагальними навантаженнями і засоби його практичного впровадження в структуру підготовки юних кваліфікованих футболістів 17–18 років.

Теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка моделі спортивної орієнтації дозволило сформулювати методичні основи вдосконалення тренувального процесу юних кваліфікованих футболістів вікової категорії U19. Це дозволило підійти до оптимізації практичних аспектів реалізації структури взаємопов'язаних компонентів «контроль –орієнтація функціональної підготовки», які розглянуті в якості функцій управління тренувальними і змагальними навантаженнями на етапі підготовки до вищих досягнень. Функціональну підготовку досліджено в якості самостійного компонента, який ґрунтується на результатах контролю і є його логічним впливом на побудову тренувального процесу.

Визначено особливості функціонального забезпечення спеціальної працездатності. У процесі дослідження однорідної групи футболістів виявили відмінності проявів функцій енергозабезпечення, що дозволило сформулювати групи спортсменів, які мали відмінності за ознаками потужності аеробного, анаеробного і збалансованого аеробно-анаеробного енергозабезпечення.

Закономірності, виявлені при дослідженні функціональної орієнтації підготовки, сформулювали певні принципи побудови тренувального процесу на основі наявного рухового потенціалу і типологічних особливостей функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів. Реалізаційний характер тренувального процесу орієнтовано на вибір індивідуальної структури функціонального забезпечення спеціальної працездатності у тісному зв'язку зі структурою і вимогами ігрової діяльності.

Результати наукових досліджень упроваджено в роботу футбольної команди спортивного клубу Уханського професійного коледжу (акт впровадження від 20.11.2024 р.). Представлені в роботі матеріали і висновки використано при викладанні курсу дисципліни «Теорія і методика тренерської діяльності в обраному виді спорту» у закладах вищої освіти спортивного профілю, що підтверджено відповідним актом впровадження у навчальний процес кафедри футболу НУФВСУ (акт впровадження від 24.11.2024 р.). Представлені в роботі матеріали використано також у системі підвищення кваліфікації спортивних працівників, що підтверджено відповідним актом впровадження у навчальний процес Центру підвищення кваліфікації та перепідготовки НУФВСУ (акт впровадження від 24.11.2024 р.).

Теоретичне значення отриманих результатів. Отримані в процесі дослідження результати дозволяють систематизувати масив наукової і науково-методичної інформації, розширити існуючі уявлення щодо особливостей підготовки, змагальної діяльності, побудови тренувального процесу спортсменів на етапі підготовки до вищих досягнень, зокрема в футболі, контролю підготовленості, розробки і реалізації програм спеціальної функціональної підготовки футболістів U19.

Представлені в дисертаційній роботі системний та синергічний підходи до поставленої проблеми можуть стати методичною основою для подальшої розробки проблематики із деталізацією теоретичних положень і результатів досліджень для впровадження в освітній процес і науково-дослідну роботу в спеціалізованих закладах вищої освіти спортивного профілю та роботу юнацьких команд з футболу України і Китаю.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що висвітлені в дисертаційній роботі, повною мірою відповідають меті і завданням та обґрунтовані наведеними даними згідно з результатами дослідження. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних валідних методів дослідження.

Отримані результати дослідження базуються на інформативних методах та фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь вірогідності отриманих кількісних даних забезпечений значним обсягом дослідження, тривалістю дослідження, кількістю випробовуваних, отриманими цифровими даними, використанням у роботі сучасних методів дослідження та застосуванням адекватних методів математичного опрацювання матеріалів.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковано в наукових журналах та представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня. В опублікованих наукових працях зі співавторами та без дисертант самостійно виконав експериментальну частину дослідження та проаналізував отримані результати.

Наукові результати дисертації висвітлені в 7 наукових публікаціях: 4 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України; 3 публікації апробаційного характеру

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи представлені на XV–XVII Міжнародних конференціях молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (м. Київ, 2022–2024 рр.), щорічних науково-практичних конференціях кафедри футболу і кафедри водних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України (2022–2024).

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Мету та завдання дослідження було сформульовано із науковим керівником. Автором самостійно здійснено аналіз літературних джерел, даних мережі Інтернет та передового досвіду. Також

здобувач самостійно виконав обґрунтування підходу до формування програми спеціальної функціональної підготовки футболістів U19, розробив зміст контролю функціональної підготовленості футболістів. Усі розділи власних досліджень, висновки та аналіз отриманих результатів дисертації оформлені автором самостійно. Здобувачем сформульовано висновки, які повністю відповідають поставленим завданням. Дисертантом підготовлено матеріали для наукових публікацій та для впровадження наукових розробок у практику.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію викладено грамотною українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають вимогам МОН України. Побудова – логічна. Адекватно використано наукові терміни. Цифровий матеріал структуровано в таблицях та рисунках, що полегшує сприйняття змісту матеріалу, представленого в розділах.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота ВЕЙ Біна «Вдосконалення функціональних можливостей футболістів вікової категорії U19» є завершеним науковим дослідженням і за змістом повністю відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Рекомендація дисертації до захисту. Розглянувши дисертацію ВЕЙ Біна на тему: «Вдосконалення функціональних можливостей футболістів вікової категорії U19» та наукові публікації за темою дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих зі співавторами, а також за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення, вважаємо, що робота є актуальною, виконана здобувачем ступеня доктора філософії особисто, являє собою повністю завершену наукову працю, під час підготовки якої застосовувалися сучасні методи досліджень, має наукову новизну, практичне значення, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, нове розв'язання актуального наукового завдання щодо основних підходів та закономірностей побудови і програмування тренувального процесу, розробки структури і змісту етапу підготовки до вищих досягнень футболістів U19, адекватна поставленій меті та містить висновки, які відповідають завданням. Було проведено метрологічну експертизу дисертаційного дослідження. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим пп. 6–7 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, та рекомендується до захисту з метою присудження здобувачу ВЕЙ Біну ступеня

доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Комісія рекомендує вченій раді НУФВСУ утворити разову спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту дисертації ВЕЙ Біна з метою присудження йому ступеня доктора філософії у такому складі:

голова спеціалізованої вченої ради: Валерій НІКОЛАЄНКО, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри футболу Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Георгій КОРОБЕЙНИКОВ, доктор біологічних наук, професор, професор кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Олег БАЙРАЧНИЙ, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри футболу Національного університету фізичного виховання і спорту України;

опонент: Валерія ТИЩЕНКО, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту Запорізького національного університету;

опонент: Геннадій ЛІСЕНЧУК, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри фізичної культури та спорту Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

Висновок підготувала комісія у складі:

Д.фіз.вих., професор

Д.б.н., професор

К.фіз.вих., доцент

Голова засідання,
д.фіз.вих., професор

Валерій НІКОЛАЄНКО

Георгій КОРОБЕЙНИКОВ

Олег БАЙРАЧНИЙ

Юрій ШКРЕБТІЙ

Підписи Ніколаєнка В., Коробейнікова Г., Байрачного О., Шкребтія Ю. засвідчую

Григорук О.В.
27.10.2025